

**Návrh
na vyhlášení zvláště chráněného území
a
ochranného pásma zvláště chráněného území**

**ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.
o ochraně přírody a krajiny v platném znění
a § 4 vyhlášky č. 64/2011 Sb.**

**Národní přírodní rezervace
Soutok Oslavy a Chvojnice**

Název zvláště chráněného území:

Soutok Oslavy a Chvojnice

Návrh kategorie ochrany zvláště chráněného území: národní přírodní rezervace – dále jen “NPR” (ve smyslu § 28 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění – dále jen “zákon”)

Předměty ochrany a jejich popis:Souhrnná charakteristika předmětů ochrany:

Řeka Oslava a Chvojnice, jedny z posledních zachovalých moravských toků a jejich kaňonovitá údolí s velkou rozmanitostí krajinného reliéfu a přirozené lesní ekosystémy včetně řady zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů (např. jasoň dymnivkový *Parnassius mnemosyne*) vázaných na tato společenstva. Ochrana jediné lokality jazýčku jadranského (*Himantoglossum adriaticum*) na území ČR.

Popis předmětů ochrany:

A. ekosystémy

název ekosystému	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému
L3.1 Hercynské dubohabřiny	27	Lesy s převahou habru obecného (<i>Carpinus betulus</i>), dubu zimního (<i>Quercus petraea</i>) a lípou srdčitou (<i>Tilia cordata</i>). V keřovém patře najdeme nižší jedince stromového patra, často výmladkového původu, dále lísku obecnou (<i>Corylus avellana</i>), svídu krvavou (<i>Cornus sanguinea</i>). V bylinném patře dominuje jaterník podléška (<i>Hepatica nobilis</i>), strdivka níčí (<i>Melica nutans</i>), plicník lékařský (<i>Pulmonaria officinalis</i>), lipnice hajní (<i>Poa nemoralis</i>).
L4 Suťové lesy	5,8	Lesy na strmých svazích s výchozy skal, s výrazným půdotokem, dolní části svahů. Ve stromovém patře s habermem obecným (<i>Carpinus betulus</i>), javorem měčem (<i>Acer platanoides</i>), j, klenem (<i>A. pseudoplatanus</i>), lípou srdčitou (<i>Tilia cordata</i>), jasanem ztepilým (<i>Fraxinus excelsior</i>). V keřovém patře s lískou obecnou (<i>Corylus avellana</i>), bezem černým (<i>Sambucus nigra</i>), srstkou angreštem (<i>Ribes uva-crispa</i>). V bylinném patře najdeme kopřivu dvoudomou (<i>Urtica dioica</i>), kakost smrdutý (<i>Geranium robertianum</i>), ptačinec hajní (<i>Stellaria nemorum</i>).

název ekosystému	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému
L6.5A Acidofilní teplomilné doubravy s kručinkou chlupatou (<i>Genista pilosa</i>)	0,9	Světlé lesy s dominancí dubu zimního (<i>Quercus petraea</i>), habrem obecným (<i>Carpinus betulus</i>). Rozvolněné keřové patro je tvořeno nižšími jedinci stromového patra, často výmladkového původu. V bylinném patře se vyskytují lipnice hajní (<i>Poa nemoralis</i>), kostřava ovčí (<i>Festuca ovina</i>).
L6.5B Acidofilní teplomilné doubravy bez kručinky chlupaté (<i>Genista pilosa</i>)	13,2	Světlé lesy s dominancí dubu zimního (<i>Quercus petraea</i>), habrem obecným (<i>Carpinus betulus</i>). Rozvolněné keřové patro je tvořeno nižšími jedinci stromového patra, často výmladkového původu. V bylinném patře se vyskytují lipnice hajní (<i>Poa nemoralis</i>), kostřava ovčí (<i>Festuca ovina</i>).
L7.1 Suché acidofilní doubravy	7,7	Porosty na chudých substrátech na svorech, s mělkými silně vysychavými půdami. Světlé porosty s dominancí dubu zimního (<i>Quercus petraea</i>) s příměsí břízy bělokoré (<i>Betula pendula</i>) a borovice lesní (<i>Pinus sylvestris</i>) ve stromovém i keřovém patře. Bylinné patro tvoří bika bělavá (<i>Luzula luzuloides</i>), kostřava ovčí (<i>Festuca ovina</i>), vřes obecný (<i>Caluna vulgaris</i>), borůvka (<i>Vaccinium myrtillus</i>).
S1.2 Štěrbínová vegetace silikátových skal a drolin	2,3	Porosty acidotolerantních kapradin-sleziníků (<i>Asplenium spp.</i>), acidofilních chamaefytů-lomikamene trsnatého (<i>Saxifraga rosacea</i>) s doprovodem acidofytů-metličky křivolaké (<i>Avenella flexuosa</i>), případně lipnice hajní (<i>Poa nemoralis</i>), česneku šerého horského (<i>Alium senescens</i> subsp. <i>montanum</i>).
T3.3D Úzkolisté suché trávníky, porosty bez význačného výskytu vstavačovitých	2,4	Nízké, více či méně zapojené trávníky s dominancí ostřice nízké (<i>Carex humilis</i>), kavylu vláskovitého (<i>Stipa capillata</i>), kostřavy walliské (<i>Festuca valesiaca</i>). Objevuje se i mechové patro.
V4A Makrofytní vegetace vodních toků	1	Jednovrstevné až dvouvrstevné druhově chudé porosty ponořených nebo vzplývavých vodních rostlin kořenujících ve dně. Dominuje lakušník vzplývavý (<i>Batrachium fluitans</i>), stolístek střídavokvětý (<i>Myriophyllum alterniflorum</i>), pramenička obecná (<i>Fontinalis antipyretica</i>) a ruducha <i>Batrachospermum moniliforme</i> .

název ekosystému	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému
T3.1 Skalní vegetace s kostřavou sivou (<i>Festuca pallens</i>)	1	Otevřené trávníky skalnatých svahů s dominancí kostřavy sivé (<i>Festuca pallens</i>), česneku šerého horského (<i>Allium senescens</i> subsp. <i>montanum</i>). Vyskytují se i mochna písečná (<i>Potentilla arenaria</i>), pryšec chvojka (<i>Euphorbia cypriassias</i>), rozchodníky (<i>Sedum</i> spp.), případně i sleziníky (<i>Asplenium</i> spp.), tařice skalní (<i>Aurinia saxatilis</i>), rohozub nachový (<i>Ceratodon purpureus</i>).

B. druhy

a) rostliny

název druhu	aktuální početnost nebo vitalita populace v ZCHÚ	stupeň ohrožení*	popis biotopu druhu
jazýček jadranský <i>Himantoglossum adriaticum</i>	vzácně několik ks, v roce 2011 pouze 1 kvetoucí jedinec	C1	Na jediné lokalitě při S okraji ZCHÚ v bývalém vápencovém lomu a jeho okolí.
koniklec velkokvětý <i>Pulsatilla grandis</i>	cca 300 jedinců	C2	Louky a pastviny na jižním okraji ZCHÚ.

(Bučková 1999)

*Stupně ohrožení dle Černého a Červeného seznamu cévnatých rostlin ČR Grulich (2012): C1 – kriticky ohrožené, C2 – silně ohrožené,

b) živočichové

název druhu	aktuální početnost nebo vitalita populace v ZCHÚ	stupeň ohrožení*	popis biotopu druhu
bezobratlí:			
jasoň dymnivkový <i>Parnassius mnemosyne</i>	ojediněle	CR	Prosvětlené lesní okraje
přástevník kostivalový <i>Callimorpha quadripunctaria</i> *	druh běžný	-	Křovinaté partie a rozvolněné lesní okraje s přechodem do volných ploch.
ryby:			
vranka obecná <i>Cottus gobio</i>	druh běžný, > 10 000 jedinců	VU	Ve vodních tocích Oslava a Chvojnice.

(Bučková 1999)

*Stupně ohrožení dle Červeného seznamu druhů ČR – Bezobratlí: Farkač et al. (2005): CR – kriticky ohrožené, VU – zranitelné

Stupně ohrožení dle Červeného seznamu druhů ČR – Obratlovci: Plesník et al. (2003): CR – kriticky ohrožené, EN – ohrožené, VU – zranitelné, NT – téměř ohrožené, LC – málo dotčené

c) útvary neživé přírody

Skalní útvary různých tvarů, především skaliska a skalní stěny, suťová pole (kamenná moře), kaňonovité zářezy a přirozená šterkovitá nebo balvanitá řečiště vodních toků.

Cíl ochrany:

V případě lesních porostů je hlavním cílem zachování přirozeně se vyvíjejících komplexů i izolovaných ostrůvků starších teplomilných doubrav, reliktních borů, bohatých dubových bučin, zbytků lužního lesa podél řek a doprovodných břehových porostů a jejich postupné ponechání samovolnému vývoji.

Zajištění existence a další prosperity vzácných xerotermofytů, dealpinů a jediné lokality jazýčku jadranského na území ČR. Na vhodných plochách zachovat a podpořit vhodnými zásahy populaci jasoně dymnivkového (*Parnassius mnemosyne*), přástevníka kostivalového (*Callimorpha quadripunctaria*) a dalších vzácných xerotermofytů.

Dalším cílem je snížení ploch stávajících jehličnatých monokultur, celková eliminace cizorodého akátu a zvýšení podílu odumřelého dříví v lesích s přírodě blízkou druhovou skladbou.

Na nelesních plochách patří mezi hlavní cíle zachování jejich charakteru vhodným managementem (seč, pastva, redukce náletů dřevin). Jde o plochy údolních i náhorních luk a stepí, zvláště těch s výskytem koniklece velkokvětého (*Pulsatilla grandis*) v jižní části území. Dále se jedná o specifickou podporu recentně nebo potenciálně (zařazení do bezlesí a zajištění trvalé péče) nelesních ploch v rámci druhové ochrany (přástevník kostivalový, jasoň dymnivkový, tesařík obrovský, jazýček jadranský, koniklec velkokvětý a k. luční, vstavač kukačka aj.) na drobných bezlesích, světlinách a lesostepních či skalnatých svazích a dále také podpora nivních luk, zejm. redukcí výskytu netýkavky žlaznaté sečením.

Významným cílem je i zachování estetického rázu skalních útvarů a přirozeného charakteru zdejších vodních toků včetně meandrů, slepých ramen i říčních ostrůvků.

Základní ochranné podmínky:

Základní ochranné podmínky národních přírodních památek jsou stanoveny v § 29 zákona.

Návrh bližších ochranných podmínek:

V souladu s ustanovením § 29 písm. k) zákona se navrhuje, aby na území nově navržené NPR bylo možno jen se souhlasem orgánu ochrany přírody provádět tyto činnosti a zásahy:

- a) povolovat nebo provádět změny druhu pozemků nebo způsobu jejich využití,
- b) povolovat nebo provádět zásahy do koryta vodního toku, nejde-li o stavby vodních děl,
- c) upravovat povrch pozemních komunikací s použitím jiného než místního přírodního materiálu stejného geologického původu,
- d) povolovat nebo provádět geologické práce spojené se zásahem do území,
- e) provádět stavby, změny dokončených staveb, změny staveb před jejich dokončením nebo umisťovat reklamní a informační zařízení.

Vymezení ochranného pásma:

K zabezpečení zvláště chráněného území před rušivými vlivy je v souladu s § 37 odst. (1) navrhováno vyhlásit ochranné pásmo, a to sestávající se z celé řady izolovaných skupin parcel, na kterých stojí stavby a k nim přiléhajících ploch (k.ú. Ketkovice, Kuroslepy, Senorady). Jedná se o skupiny parcel, které jsou úplně nebo z části obklopeny územím vyhlášené NPR.

Územně správní zařazení území:**NPR:**

kraj:	Vysočina Jihomoravský
okres:	Brno-venkov Třebíč
obec s rozšířenou působností:	Ivančice Náměšť nad Oslavou
obec s pověřeným obecním úřadem:	Ivančice Náměšť nad Oslavou
obec:	Čučice
katastrální území:	Čučice
obec:	Ketkovice
katastrální území:	Ketkovice
obec:	Senorady
katastrální území:	Senorady
obec:	Kuroslepy
katastrální území:	Kuroslepy

OP NPR:

kraj:	Vysočina Jihomoravský
okres:	Brno-venkov Třebíč
obec s rozšířenou působností:	Ivančice Náměšť nad Oslavou
obec s pověřeným obecním úřadem:	Ivančice Náměšť nad Oslavou
obec:	Ketkovice
katastrální území:	Ketkovice
obec:	Senorady
katastrální území:	Senorady
obec:	Kuroslepy
katastrální území:	Kuroslepy

Přehled katastrálních území a parcelních čísel pozemků dotčených návrhem NPR a OP NPR:

Přehled katastrálních území a parcelních čísel pozemků dotčených návrhem NPR je uveden v příloze č. 3 tohoto návrhu.

Předpokládaná výměra zvláště chráněného území:

NPR: 421,0645 ha*

OP NPR: 4,7807 ha*

* uvedené údaje budou upřesněny po vyhotovení GP.

Vyznačení zvláště chráněného území:

Vyhlašované území bude v souladu se zákonem označeno hraničními sloupky se státním znakem a pruhovým značením (na stromech, kulech, kamenech apod.) a vlastníci pozemků strpí toto označení na svých pozemcích.

Odůvodnění návrhu:

Historie ochrany území:

Plošně rozsáhlá přírodní rezervace Údolí Oslavy a Chvojnice byla zřízena vyhláškou ONV v Třebíči ze dne 27. 9. 1990. Území bylo řádně vyznačeno v terénu. Území je součástí evropsky významné lokality EVL CZ0614131 Údolí Oslavy a Chvojnice.

Původní přírodní rezervace je nyní rozdělena do dvou národních přírodních rezervací s názvy Divoká Oslava a Soutok Oslavy a Chvojnice s cílem zajistit vyšší míru ochrany nejcenějším částem bývalé PR. Území obou NPR je rozlohou výrazně menší než bývalá PR.

Hlavní důvody zpracování návrhu na vyhlášení NPR:

- Původní přírodní rezervace Údolí Oslavy a Chvojnice zahrnovala rozsáhlé území (2309.87 ha), ve kterém leží značné množství chat a dalších objektů. Péče o takto rozsáhlé území byla značně komplikovaná. V nově vyhlašovaných NPR budou zahrnuty nejcenější partie z původní PR. Do návrhu NPR nejsou zahrnuty člověkem výrazně pozměněná stanoviště a území, která jsou intenzivně využívána k rekreaci (chatové oblasti). Předkládaný návrh zohledňuje současný stav znalostí přírodních hodnot území.
- Povinnost zajistit pro nejcenější části EVL CZ0614131 Údolí Oslavy a Chvojnice odpovídající územní ochranu v požadované kategorii národní přírodní rezervace.
- Jednoznačné vymezení hranice NPR a OP NPR vyhotoveným záznamem podrobného měření změn hranice.
- Vydání zřizovacího předpisu formálně i obsahově odpovídajícího současnému právnímu stavu na úseku ochrany přírody na místo platného zřizovacího výnosu z roku 1990, v němž není dostatečně vymezen předmět ochrany ani bližší ochranné podmínky území.

K názvu zvláště chráněného území:

Název Soutok Oslavy a Chvojnice obsahuje názvy dvou největších toků v území navrhované NPR. Vlastní soutok obou toků, který se v navrhovaném území nachází a jeho uvedení v názvu jednoznačně vymezuje tuto navrhovanou rezervaci oproti navrhované Národní přírodní rezervaci Divoká Oslava, která leží také v údolí řeky Oslavy a je vzdálena pouze několik kilometrů severozápadním směrem.

Ke kategorii ochrany zvláště chráněného území:

Při novém vyhlášení dojde ke změně kategorie zvláště chráněného území z původní přírodní rezervace na národní přírodní rezervaci. Jedná se o území, které má nesporně národní význam.

Je zde vymezena celá řada lesních porostů, které jsou ponechány samovolnému vývoji. U dalších bude managementovými opatřeními směřováno k tomu, aby v budoucnu mohly být také ponechány samovolnému vývoji. Na části území bude naopak management zaměřen cíleně na podporu světlomilných druhů, zejména entomofauny a také jedinečné lokality jazýčku jadranského.

Z těchto důvodů bude území při novém vyhlášení zařazeno do kategorie národní přírodní rezervace.

K předmětům ochrany:

Předměty ochrany jsou navrženy tak, aby obsáhly přírodní hodnoty území nově navržené NPR. Současně zahrnují veškeré předměty ochrany EVL CZ0614131 Údolí Oslavy a Chvojnice

K cílům ochrany:

Cíle ochrany jsou formulovány v souladu s ustanoveními § 28 zákona.

K návrhu bližších ochranných podmínek:

Bližší ochranné podmínky NPR jsou navrženy v souladu s ustanovením § 44 odst. 3 zákona o ochraně přírody tak, aby umožnily orgánu ochrany přírody usměrňovat činnosti, které nejsou zcela ošetřeny základními ochrannými podmínkami NPR a mohly by vést k nežádoucím změnám dochovaného stavu přírodního prostředí.

K jednotlivým bližším ochranným podmínkám:

ad a) povolovat nebo provádět změny druhu pozemků nebo způsobu jejich využití - současné druhy a způsoby využití pozemků jsou vyhovující pro zachování nebo zlepšení stavu předmětů ochrany, v případě nevhodné změny by mohlo dojít k negativnímu ovlivnění předmětů ochrany,

ad b) povolovat nebo provádět zásahy do koryta vodního toku, nejde-li o stavby vodních děl – je nezbytné, aby existovala možnost jakékoliv zásahy, které by mohly mít vliv na přirozený charakter vodního toku regulovat. Řeka Oslava je jedním z hlavních předmětů ochrany národní přírodní rezervace,

ad c) upravovat povrch pozemních komunikací s použitím jiného než místního přírodního materiálu stejného geologického původu – využívání jiného než místního přírodního materiálu na úpravu cest by mohlo mít vliv na půdní prostředí v okolí cesty a tím i na biotu rezervace. Využívání jiného než místního přírodního materiálu může být spojeno se zavlékáním invazních a nepůvodních druhů. Vzhledem k výše uvedeným rizikům je třeba, aby měl orgán ochrany přírody možnost stanovit podmínky provádění tohoto druhu prací, aby se minimalizoval vliv na území rezervace,

ad d) povolovat nebo provádět geologické práce spojené se zásahem do pozemku – práce prováděné v nevhodném termínu či nevhodnou metodou mohou mít negativní vliv na předmět ochrany NPR, orgán ochrany přírody musí mít možnost stanovit podmínky a upravit termín těchto prací,.

ad e) provádět stavby, změny dokončených staveb, změny staveb před jejich dokončením nebo umisťovat reklamní a informační zařízení – území je intenzivně využíváno k rekreaci, existuje zde tedy reálné riziko záměrů budování drobných staveb a z důvodu ochrany složek živé i neživé přírody je nezbytné tyto záměry usměrňovat.

K vymezení hranice zvláště chráněného území:

Nově navržená hranice NPR a OP NPR je vedena převážně po hranicích stávajících parcel katastru nemovitostí, případně po hranicích jednotek prostorového rozdělení lesa (dílce, oddělení). Zároveň byl při jejím stanovení brán maximální ohled na to, aby byla v terénu dobře patrná a snadno identifikovatelná. Pro určení polohy hranice NPR byl vypracován záznam podrobného měření změn.

K vymezení ochranného pásma:

Zároveň s návrhem vyhlášení NPR je navrhováno vyhlášení OP NPR. Ochranné pásmo je tvořeno řadou izolovaných parcel, na kterých stojí stavby rekreačních chat a částí parcel, které je obklopují. Tyto izolované skupiny se nachází uvnitř NPR nebo na jejím okraji.

Přílohy:

1. Orientační mapa NPR Soutok Oslavy a Chvojnice
2. Katastrální mapa se zákresem NPR Soutok Oslavy a Chvojnice
3. Informace o parcelách